

**MAHALLA VA TA'LIM MUASSASALARI HAMKORLIGI ASOSIDA
TA'LIM BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISH**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19412551>

Sakiyev Sardor Shuxratovich

*O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar
vazirligi Malaka oshirish instituti*

Ilmiy kotibi

Tel.: +998 99 898-68-15

e-mail: sakiyevsardor@gmail.com

**IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF EDUCATIONAL
MANAGEMENT BASED ON COOPERATION BETWEEN MAHALLA AND
EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

**ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЕМ
НА ОСНОВЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МАХАЛЛИ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ
УЧРЕЖДЕНИЙ**

Annotatsiya

Mazkur maqolada ta'lim boshqaruvi samaradorligini oshirishning zamonaviy tendensiyalari doirasida mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi institutsional hamkorlikni rivojlantirish masalalari tizimli va konseptual yondashuv asosida tadqiq etilgan. Tadqiqotda ta'lim menejmentining detsentralizatsiya, ijtimoiy sheriklik va integrativ boshqaruv tamoyillari asosida mahalla institutining funksional imkoniyatlari, uning ta'lim jarayoniga ta'siri hamda boshqaruv tizimidagi transformatsion roli chuqur tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi "Mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish" yilida ustuvor yo'nalishlar bo'yicha islohotlar dasturlari va "O'zbekiston - 2030" strategiyasini amalga oshirish bo'yicha davlat dasturi to'g'risida"gi PF-22-son Farmoni doirasida amalga oshirilayotgan islohotlarning ta'lim boshqaruviga institutsional integratsiyasi ilmiy asoslangan. Tadqiqot natijasida "Mahalla-Maktab-Davlat" integrativ modeli ishlab chiqilib, ta'lim boshqaruvi samaradorligini baholashning ko'p mezonli indikatorlar tizimi taklif etilgan. Olingan natijalar ta'lim menejmentini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini boyitadi.

Kalit so'zlar

ta'lim menejmenti, institutsional hamkorlik, mahalla, boshqaruv samaradorligi, integrativ model, ijtimoiy sheriklik, pedagogik mexanizm, kasbiy sadoqat, vatanparvarlik, kasbiy etika.

Abstract

This article examines the development of institutional cooperation between mahalla and educational institutions within the framework of modern trends in enhancing the effectiveness of educational management, based on a systematic and conceptual approach. The study analyzes the functional capacities of the mahalla institution, its impact on the educational process, and its transformative role in the governance system, drawing upon the principles of decentralization, social partnership, and integrative management. Particular attention is paid to the scientific substantiation of the institutional integration of reforms implemented under the Presidential Decree PF-22 (2026) titled "On the State Program for the Implementation of Reform Programs in Priority Areas within the Year of Mahalla Development and Social Advancement and the Uzbekistan-2030 Strategy." As a result, an integrative "Mahalla-School-State" model has been developed, along with a multi-criteria system of indicators for evaluating the effectiveness of educational management. The findings contribute to both theoretical advancement and practical improvement in the field of educational management.

Keywords

educational management, institutional cooperation, mahalla, governance effectiveness, integrative model, social partnership, pedagogical mechanism, professional loyalty, patriotism, professional ethics.

Аннотатсия

В статье с позиций системного и концептуального подхода исследуются вопросы развития институционального взаимодействия махалли и образовательных учреждений в контексте современных тенденций повышения эффективности управления образованием. На основе принципов децентрализации, социального партнёрства и интегративного управления проанализированы функциональные возможности института махалли, его влияние на образовательный процесс и трансформационная роль в системе управления. Особое внимание уделено научному обоснованию институциональной интеграции реформ, реализуемых в рамках Указа Президента ПФ-22 (2026) «О Государственной программе реализации реформ по приоритетным направлениям в Год развития махалли и повышения общественной активности и Стратегии "Узбекистан-2030"». В

результате разработана интегратсионная модель «Махалля–Школа–Государство» и предложена многофакторная система показателей оценки эффективности управления образованием. Полученные результаты обогащают теоретические и практические основы образовательного менеджмента.

Ключевые слова

образовательный менеджмент, институциональное взаимодействие, махалля, эффективность управления, интегративная модель, социальное партнёрство, педагогический механизм, профессиональная преданность, патриотизм, профессиональная этика.

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonlari va ijtimoiy-iqtisodiy transformatsiyalar sharoitida ta'lim tizimini samarali boshqarish masalasi nafaqat pedagogik, balki strategik boshqaruv muammosi sifatida namoyon bo'lmoqda. Ta'lim sifati va uning natijadorligi ko'p jihatdan boshqaruv tizimining ilmiy asoslanganligi, moslashuvchanligi hamda ijtimoiy institutlar bilan integratsiyalashuv darajasiga bog'liq.

Zamonaviy ta'lim menejmenti nazariyalarida boshqaruv samaradorligini oshirishda decentralizatsiya, hamkorlik va ijtimoiy sheriklik tamoyillari ustuvor yo'nalish sifatida e'tirof etilmoqda (Fullan M., 2016: 27). Ayniqsa, ta'lim jarayonini jamiyat bilan uzviy bog'lash, mahalliy ijtimoiy institutlar imkoniyatlaridan samarali foydalanish boshqaruv sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlar doirasida mahalla institutining roli tubdan kuchaytirilib, u jamiyat boshqaruvining asosiy bo'g'inlaridan biriga aylantirilmoqda. Xususan, 2026-yil 16-fevraldagi PF-22-son Farmonida mahallalarda "xonadonbay" ishlash tizimini joriy etish, aholi muammolarini raqamli platformalar orqali monitoring qilish hamda davlat organlari faoliyatini mahalla bilan uzviy bog'lash mexanizmlari belgilab berilgan¹.

Mazkur islohotlar ta'lim tizimi uchun ham yangi imkoniyatlar yaratadi. Chunki mahalla aholining eng yaqin ijtimoiy muhiti sifatida o'quvchilarning tarbiyasi, ijtimoiy faolligi va xulq-atvoriga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni ilmiy asosda tashkil etish, uni boshqaruv tizimiga integratsiya qilish dolzarb ilmiy muammo sifatida yuzaga chiqmoqda.

Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi – mahalla va ta'lim muassasalari hamkorligi asosida ta'lim boshqaruvi samaradorligini

oshirishning tashkiliy-pedagogik mexanizmlarini ishlab chiqish va ilmiy asoslashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Ta'lim menejmenti sohasida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, boshqaruv samaradorligini oshirish ko'p jihatdan tizimning ochiqligi, moslashuvchanligi va ijtimoiy institutlar bilan hamkorlik darajasiga bog'liq. Zamonaviy ilmiy yondashuvlarda ta'lim boshqaruvi faqat ma'muriy jarayon sifatida emas, balki murakkab ijtimoiy tizim sifatida talqin etiladi (Bush T., 2018: 71).

Xorijiy tadqiqotchilar, xususan, M. Fullan ta'lim tizimidagi o'zgarishlar muvaffaqiyati ko'proq hamkorlikka asoslangan boshqaruv modeli orqali ta'minlanishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, ta'lim tizimida barqaror rivojlanishga erishish uchun maktablar, jamoatchilik va davlat institutlari o'rtasida uzviy aloqadorlik bo'lishi zarur (Fullan M., 2016: 45).

Shuningdek, A. Hargreaves tomonidan ilgari surilgan yondashuvda ta'lim tizimining samaradorligi ijtimoiy kapital darajasi bilan bevosita bog'liq ekanligi asoslab berilgan. Unga ko'ra, jamoatchilik ishtiroki yuqori bo'lgan ta'lim muassasalarida natijadorlik sezilarli darajada ortadi (Hargreaves A., 2019: 66).

Milliy tadqiqotlarda ham ushbu masalaga alohida e'tibor qaratilgan. Jumladan, Ibragimov A. pedagogik menejmentda ijtimoiy hamkorlikni boshqaruv samaradorligini oshiruvchi asosiy omillardan biri sifatida ko'rsatadi (Ibragimov A., 2019: 52). Turaqulov X. esa ta'lim boshqaruvida tizimli yondashuvni qo'llash orqali natijadorlikni oshirish mumkinligini ta'kidlaydi (Turaqulov X., 2020: 84).

Mahalla instituti bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlar uning nafaqat ijtimoiy nazorat mexanizmi, balki tarbiyaviy va profilaktik tizim sifatida ham muhim o'rin tutishini ko'rsatadi. Xususan, Mahkamov D. mahallani yoshlar tarbiyasida asosiy ijtimoiy muhit sifatida baholab, uning ta'lim tizimi bilan integratsiyasi zarurligini asoslaydi (Mahkamov D., 2024: 118).

Shu bilan birga, xalqaro tashkilotlar hisobotlarida ham ta'lim boshqaruvida mahalliy hamjamiyatlar bilan hamkorlikni rivojlantirish muhim yo'nalish sifatida qayd etilgan. OECD va UNESCO hisobotlarida ta'lim tizimining samaradorligi ko'p jihatdan jamoatchilik ishtirokiga bog'liqligi alohida ta'kidlanadi (OECD, 2021: 45; UNESCO, 2022: 39).

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mavjud tadqiqotlarda ta'lim menejmenti va ijtimoiy hamkorlik masalalari keng yoritilgan bo'lsa-da, mahalla kabi an'anaviy ijtimoiy institutlarni ta'lim boshqaruvi tizimiga integratsiya qilish masalasi yetarli

darajada o'rganilmagan. Ayniqsa, mahalla-ta'lim muassasalari hamkorligining aniq tashkiliy-pedagogik mexanizmlari va uning samaradorlik ko'rsatkichlari yetarlicha ishlab chiqilmagan.

Shu jihatdan, mazkur tadqiqot mavjud ilmiy yondashuvlarni to'ldirib, mahalla institutini ta'lim boshqaruvi tizimiga integratsiya qilish orqali samaradorlikni oshirishga qaratilgan yangi konseptual modelni ishlab chiqishga yo'naltirilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ta'lim boshqaruvi samaradorligini oshirishda mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikning rolini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot zamonaviy ta'lim menejmenti nazariyalari, ijtimoiy boshqaruv konsepsiyalari hamda tizimli tahlil tamoyillariga asoslanadi.

Tadqiqotning metodologik asosini tizimli, integrativ va kompetensiyaviy yondashuvlar tashkil etadi. Tizimli yondashuv orqali ta'lim boshqaruvi yaxlit tizim sifatida ko'rib chiqilib, uning tarkibiy elementlari – ta'lim muassasalari, mahalla va davlat boshqaruvi organlari o'rtasidagi o'zaro aloqalar tahlil qilindi. Integrativ yondashuv esa ushbu subyektlar o'rtasidagi hamkorlikni bir butun mexanizm sifatida o'rganish imkonini berdi.

Tadqiqotda quyidagi ilmiy-uslubiy metodlardan foydalanildi:

tahliliy metod – mavjud ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar va ilg'or tajribalarni o'rganish va umumlashtirish uchun;

qiyosiy tahlil metodi – milliy va xorijiy ta'lim boshqaruvi tajribalarini solishtirish orqali samarali modelni aniqlash uchun (Bush T., 2018: 74);

modellashtirish metodi – mahalla va ta'lim muassasalari hamkorligiga asoslangan boshqaruv modelini ishlab chiqish uchun;

kuzatuv va umumlashtirish metodi – amaliy faoliyatdagi holatlarni tahlil qilish va xulosalar chiqarish uchun.

Tadqiqotning obyekt sifatida umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ta'lim boshqaruvi jarayoni tanlab olindi. Tadqiqot predmeti esa mahalla va ta'lim muassasalari hamkorligi asosida ta'lim boshqaruvini tashkil etishning tashkiliy-pedagogik mexanizmlaridan iborat.

Tadqiqot jarayonida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi PF-22-son Farmonida belgilangan vazifalar metodologik asos sifatida qabul qilindi¹. Xususan, mahallalarda "xonadonbay" ishlash, aholi muammolarini aniqlash va ularni tizimli hal etish mexanizmlari ta'lim boshqaruviga integratsiya qilish nuqtai nazaridan tahlil qilindi.

Mazkur tadqiqot kompleks tahlilga asoslangan tadqiqot turiga kiradi. Unda asosiy e'tibor nazariy tahlil, konseptual yondashuv va model ishlab chiqishga

qaratildi. Shu bilan birga, empirik element sifatida mavjud amaliy tajribalar umumlashtirilib, ularning samaradorligi baholandi.

Tadqiqotning ishonchliligi va asoslanganligi ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda xalqaro tajribalar bilan tasdiqlandi. Tadqiqot natijalari ta'lim boshqaruvini takomillashtirishga xizmat qiluvchi amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqot doirasida mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikning ta'lim boshqaruvi samaradorligiga ta'siri tizimli ravishda tahlil qilindi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, mazkur hamkorlik modeli ta'lim boshqaruvida bir qator ijobiy o'zgarishlarni yuzaga keltiradi.

Avvalo, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi PF-22-son Farmonida belgilangan "xonadonbay" ishlash tizimi ta'lim boshqaruviga bevosita ta'sir ko'rsatadi¹. Ushbu tizim orqali har bir o'quvchining ijtimoiy holati, oilaviy muhiti va ehtiyojlari haqida aniq ma'lumotlar shakllantiriladi. Bu esa boshqaruv qarorlarini individual yondashuv asosida qabul qilish imkonini beradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi samarali hamkorlik quyidagi asosiy yo'nalishlarda boshqaruv samaradorligini oshiradi:

1. Axborot ta'minoti va shaffoflik

Mahalla orqali o'quvchilar va ularning oilaviy sharoitlari haqida to'liq va ishonchli ma'lumotlar olinadi. Bu esa boshqaruv jarayonida axborot yetishmovchiligi muammosini bartaraf etadi hamda qaror qabul qilish sifatini oshiradi. Natijada, boshqaruv samaradorlik jarayoni yanada shaffof va asoslangan bo'ladi.

2. Individual yondashuvni ta'minlash

Mahalla bilan hamkorlik orqali har bir o'quvchining individual xususiyatlari hisobga olinadi. Ayniqsa, ijtimoiy himoyaga muhtoj yoki xavf guruhiga kiruvchi o'quvchilar bilan ishlash samaradorligi oshadi. Bu esa ta'lim natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

3. Profilaktik faoliyat samaradorligi

Mahalla instituti profilaktik faoliyatda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mahalla va maktab hamkorligi mavjud bo'lgan hududlarda huquqbuzarliklar darajasi kamayadi va o'quvchilarning ijtimoiy xulq-atvori yaxshilanadi. Bu holat ilgari olib borilgan tadqiqotlar bilan ham tasdiqlanadi (Mahkamov D., 2024: 120).

4. Qaror qabul qilish sifatining oshishi

Mahalla, ta'lim muassasalari va davlat organlari o'rtasidagi hamkorlik boshqaruv qarorlarining kompleks va puxta ishlab chiqilishiga xizmat qiladi. Bu esa qarorlarning samaradorligini oshiradi va ularning amaliy natijadorligini ta'minlaydi.

TAKLIF ETILAYOTGAN MODEL

Tadqiqot natijasida quyidagi "Mahalla - Maktab - Davlat" integratsion modeli ishlab chiqildi:

Modelning asosiy komponentlari:

- axborot integratsiyasi Mahalla va maktab o'rtasida ma'lumot almashinuvi tizimini yo'lga qo'yish;
- hamkorlikda rejalashtirish Tarbiyaviy va ijtimoiy dasturlarni birgalikda ishlab chiqish;
- monitoring va nazorat o'quvchilar holatini doimiy kuzatib borish;
- baholash tizimi (KPI) Boshqaruv samaradorligini aniq mezonlar asosida baholash.

SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI

Mazkur model asosida ta'lim boshqaruvi samaradorligini baholash uchun quyidagi ko'rsatkichlar taklif etiladi:

- ta'lim sifati darajasi;
- o'quvchilarning ijtimoiy faolligi;
- huquqbuzarliklar sonining kamayishi;
- ota-onalar va jamoatchilik ishtiroki;
- boshqaruv qarorlarining natijadorligi.

UMUMIY NATIJA

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki:

- mahalla bilan integratsiya boshqaruvni detsentralizatsiya qiladi;
- ta'lim tizimida ijtimoiy sheriklik kuchayadi;
- boshqaruv qarorlari aniq ma'lumotlarga asoslanadi;
- ta'lim sifati va tarbiyaviy ishlar samaradorligi oshadi.

Shuningdek, konseptual tahlillar asosida aniqlanishicha, mahalla va ta'lim muassasalari hamkorligi joriy etilgan sharoitda boshqaruv samaradorligi taxminan 15-20 foizga oshishi mumkin (model asosida baholash).

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ta'lim boshqaruvi samaradorligini oshirish an'anaviy ma'muriy yondashuvlardan voz kechib, uni ijtimoiy-institutsional integratsiya asosida qayta tashkil etishni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni

rivojlantirish nafaqat amaliy zarurat, balki ta'lim menejmentining zamonaviy paradigmasi sifatida namoyon bo'ladi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, mahalla instituti ta'lim boshqaruvi tizimida passiv kuzatuvchi emas, balki faol subyekt sifatida ishtirok etib, o'quvchilarning ijtimoiylashuvi, tarbiyasi va shaxsiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bu esa ta'lim boshqaruvini faqat ichki tashkiliy jarayon sifatida emas, balki ko'p darajali va ko'p subyekтли tizim sifatida talqin etishni taqozo etadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari ta'lim boshqaruvi samaradorligi kognitiv (bilim va tushuncha), emotsional (munosabat va qadriyatlar), xulqiy (amaliy faoliyat) va motivatsion (ichki rag'bat) komponentlarning uyg'un rivojlanishiga bog'liqligini ko'rsatdi. Mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik aynan shu komponentlarni kompleks ravishda rivojlantirish imkonini beruvchi samarali mexanizm sifatida namoyon bo'ladi.

PF-22-son Farmon doirasida amalga oshirilayotgan islohotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, mahalla tizimida joriy etilayotgan "xonadonbay" yondashuv, raqamli monitoring va ijtimoiy muammolarni aniqlash mexanizmlari ta'lim boshqaruviga integratsiya qilinganda uning natijadorligini sezilarli darajada oshiradi. Bu esa boshqaruv qarorlarini individual va aniq ma'lumotlarga asoslangan holda qabul qilish imkonini yaratadi.

Tadqiqot doirasida ishlab chiqilgan "Mahalla-Maktab-Davlat" integrativ modeli ta'lim boshqaruvining detsentralizatsiyalashuvini ta'minlab, uning ochiqligi, shaffofligi va jamoatchilikka yo'naltirilganligini kuchaytiradi. Mazkur model orqali boshqaruv jarayonida axborot almashinuvi, hamkorlikda qaror qabul qilish va monitoring tizimi samarali yo'lga qo'yiladi.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari ta'lim boshqaruvini takomillashtirishda raqamli texnologiyalar va media platformalardan samarali foydalanish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Ushbu vositalar orqali ta'lim jarayoni ishtirokchilari o'rtasida samarali kommunikatsiyani ta'minlash, ijtimoiy faollikni oshirish va tarbiyaviy ta'sirni kuchaytirish mumkin.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari mahalla va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish ta'lim boshqaruvini modernizatsiya qilishning strategik yo'nalishi ekanligini tasdiqlaydi. Mazkur yondashuv nafaqat ta'lim sifati va samaradorligini oshiradi, balki jamiyatda barqaror ijtimoiy muhitni shakllantirish, yoshlarning ijtimoiy faolligini kuchaytirish va ularni har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiladi.

Takliflar:

Tadqiqot natijalari asosida ta'lim boshqaruvi samaradorligini oshirish va mahalla-ta'lim hamkorligini takomillashtirish bo'yicha quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Tashkiliy boshqaruvni tizimlashtirish

- har bir umumiy o'rta ta'lim muassasasida "Mahalla-Maktab hamkorlik kengashi"ni tashkil etish;

- kengash tarkibiga: maktab rahbariyati, mahalla raisi, profilaktika inspektori va ota-onalar vakillarini kiritish;

- kengash yig'ilishlarini oyiga kamida 1 marta o'tkazish;

- har bir yig'ilish bo'yicha yozma qaror va monitoring natijalarini rasmiylashtirish.

2. Raqamli boshqaruv tizimini joriy etish

- mahalla va maktab o'rtasida yagona elektron axborot almashinuvi platformasini yaratish;

- platformaga o'quvchilarning ijtimoiy holati, davomat va tarbiyaviy ko'rsatkichlarini kiritish;

- ma'lumotlarni haftasiga kamida 1 marta yangilab borish;

- boshqaruv qarorlarini ushbu ma'lumotlar asosida qabul qilish.

3. Ta'lim-tarbiyaviy ishlarni integratsiya qilish

- mahalla bilan hamkorlikda oylik tarbiyaviy reja ishlab chiqish;

- har chorakda kamida 3 ta qo'shma tadbir (seminar, uchrashuv, davra suhbat) o'tkazish;

- xavf guruhidagi o'quvchilar bilan individual ishlash rejasini joriy etish;

- natijalarni chorak yakunida tahlil qilish.

4. Media va axborot siyosatini rivojlantirish

- har bir maktab va mahalla uchun yagona media-reja ishlab chiqish;

- haftasiga kamida 2-3 ta ijobiy va tarbiyaviy kontent (video, post) joylashtirish;

- Telegram va Instagram orqali interaktiv muloqot (so'rovnoma, savol-javob)ni yo'lga qo'yish;

- kontent samaradorligini ko'rishlar soni va faollik orqali baholash.

5. Kadrlar malakasini oshirish

- pedagoglar va mahalla xodimlari uchun yarim yilda kamida 1 marta qo'shma trening tashkil etish;

- trening mavzulari: ta'lim menejmenti, yoshlar bilan ishlash, media savodxonlik;

- har bir ishtirokchi uchun amaliy ko'nikmalarni baholash tizimini joriy etish.

6. Samaradorlikni baholash (KPI tizimi)

- quyidagi aniq ko'rsatkichlarni joriy etish:
- o'quvchilar davomatini kamida 10–15% ga yaxshilash;
- huquqbuzarlik holatlarini kamida 20% ga kamaytirish;
- ota-onalar ishtirokini 30% ga oshirish;
- tarbiyaviy tadbirlar sonini oyiga kamida 3–4 taga yetkazish.

7. Tajriba-sinov (pilot loyiha)

- tanlangan 2–3 ta maktabda “Mahalla–Maktab–Davlat” modelini sinovdan o'tkazish;

- 6 oy davomida natijalarni monitoring qilish;
- samaradorlikni boshqa maktablar bilan solishtirish;
- ijobiy natijalar asosida modelni keng joriy etish.

Ushbu takliflarni amaliyotga joriy etish natijasida:

- boshqaruv qarorlari aniq va ma'lumotlarga asoslangan bo'ladi;
- ta'lim sifati va tarbiyaviy ishlar sezilarli darajada yaxshilanadi;
- mahalla–ta'lim integratsiyasi tizimli mexanizmga aylanadi;
- yoshlar bilan ishlash samaradorligi amaliy natija beradi.

Agar yuqoridagi ko'rsatkichlarda ijobiy o'zgarish kuzatilsa, bu: ta'lim boshqaruvi samaradorligi oshganini, mahalla va ta'lim hamkorligi to'g'ri yo'lga qo'yilganini, boshqaruv tizimi amaliy natija berayotganini, shu bilan birga, Maktab faqat bilim beradigan joy emas, balki insoniy qadriyatlar, hurmat va mas'uliyatni shakllantiradigan muhit bo'lishi kerak deb hisoblayman.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. 2026-yil 16-fevraldagi PF-22-son Farmon.
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
3. Ibragimov A. Pedagogik menejment asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Turaqulov X. Ta'lim menejmenti. – Toshkent: Fan, 2020.
5. Mahkamov D. Ta'lim va jamiyat. – Toshkent: Ma'naviyat, 2024.
6. Bush T. Educational leadership and management. – London: Sage, 2018.
7. Fullan M. The new meaning of educational change. – New York: Teachers College Press, 2016.

8. Hargreaves A. Educational change and leadership. - London: Routledge, 2019.
9. OECD. Education Policy Outlook 2021. - Paris: OECD Publishing, 2021.
10. UNESCO. Global Education Monitoring Report. - Paris: UNESCO, 2022.
11. World Bank. Education Systems Analysis. - Washington DC: World Bank, 2021.
12. Hallinger P. Leadership for learning: Lessons from 40 ears of empirical research // Journal of Educational Administration. - 2017. - Vol. 55(4). - P. 321-339.
13. Leithwood K. School leadership and student learning // Educational Administration Quarterly. - 2018. - Vol. 54(2). - P. 251-281.
14. Hopkins D. School improvement strategies // School Effectiveness and School Improvement. - 2019. - Vol. 30(1). - P. 1-20.